

DOSSIERS DE CAV, 2

LOGOTIPS DE CINEMA

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI Biblioteca
Biblioteconomia

De ser imatges corporatives per evitar la pirateria i crear una marca, han passat a protagonitzar moments mítics en algunes pel·lícules. Els logotips han estat la manera de les companyies cinematogràfiques, les cadenes televisives i fins i tot persones del món de la comunicació audiovisual de dir «som nosaltres i aquí signem».

Han acompanyat les nostres vides, ho vulguem o no, ens els saltem o ens els mirem, tant com ho han fet els actors i directors.

Els logotips formen part de la comunicació audiovisual, tant com les cortinetes televisives de continuïtat, les velles cartes d'ajustament, els molinets que donen pas a la publicitat o els *bumpers* que apareixen en qualsevol moment.

En aquest segon número de DOSSIERS CAV, tractarem, doncs, sobre aquests elements més tècnics.

I, pel que fa als logos del principi, fixeu-vos que, si existeixes des del 1895, tens temps de fer molts canvis.

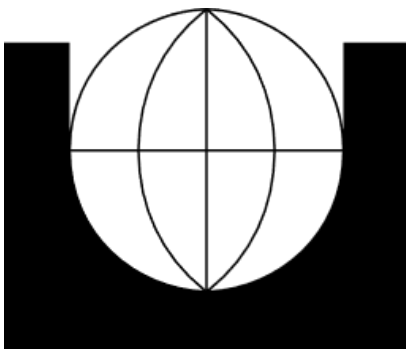
Gaumont (1895-). La companyia cinematogràfica més antiga del món va ser fundada per Léon Gaumont. El seu logotip representa una margarida, i és un homenatge al nom de pila de la seva mare. Gaumont també va ser el primer estudi que va tenir una dona com a cap de producció: Alice Guy-Blaché.

Pathé (1896-). L'aportació principal d'aquesta companyia, fundada pels germans Pathé, va ser la creació d'un butlletí informatiu amb imatges en moviment, que es va utilitzar tant al cinema com, després, a la televisió. El logotip és un gall, símbol de França. Actualment continua sent una importantíssima companyia en l'àmbit europeu.

Paramount (1912-). Paramount va néixer com a distribuïdora i va ser adquirida per la companyia Famous Players-Lasky, que en va prendre el nom. El logotip és un dibuix que va fer William W. Hodgkinson, el seu fundador, en un tovalló: la muntanya Ben Lomond (a Utah), un núvol i vint-i-quatre estrelles (pels 24 Famous Players de la productora que els compraria). El logotip que es va veure per primer cop en pantalla no era més que un teló pintat.

Universal (1912-). Aquesta companyia va ser fundada per Carl Laemmle sènior a partir de la fusió de diversos estudis. El globus terraqüi n'ha estat sempre, d'una manera o altra, el símbol. Aquest globus ha pres formes diverses: des d'una maqueta de cartró fins a una sofisticada simulació del relleu i les zones urbanes del planeta.

UFA (1917-). Amb el centenari acabat de complir, Universum Film AG ha passat per diverses fases: èpoques de propaganda (Imperi, nazisme), de revolució (República de Weimar) i de poder (actualment com a filial de Bertelsmann i propietària de l'estudi més important d'Europa: el Babelsberg). El seu rombe senzill va ser tot un símbol del cinema europeu i es va utilitzar fins al 2013.

Warner Bros (1918-). Aquesta companyia, també centenària, va ser fundada per Jack, Harry, Albert i Sam Warner, i actualment és un dels conglomerats més poderosos del món multimèdia. Ni el primer escut que es va dissenyar, ni els intents de Seven Arts, Kinney i el força icònic logotip de Saul Bass dels anys setanta no han pogut tombar aquest segon escut, creat el 1929, ni cap de les seves variants.

United Artists

United Artists (1919-). United Artists va ser el primer estudi independent, i el van fundar Charles Chaplin, Douglas Fairbanks sènior, Mary Pickford i David W. Griffith. El primer logotip que va tenir era un hexàgon amb el nom de la companyia, però no es va utilitzar gaire. Durant un temps va dur el logotip de l'asseguradora Transamerica. Finalment, però, el que es va fer més famós és el que podeu veure aquí, dissenyat per Sandy Dvore. Era una maqueta de fusta sobre un teló negre i algú, fora de pla, hi feia un quart de volta amb un pal.

Mosfilm (1920-). Aquest gran estudi soviètic, que va produir *Solaris*, *Dersu uzala*, *Stalker* o les pel·lícules de fantasia d'Aleksandr Putshko i que és encara ara una potència a Rússia, no va tenir logotip fins al 1946. Un any després va adoptar com a símbol l'escultura *Obrer i dona del Kolkhoz*, de Vera Mukhina, que és el que es continua usant avui dia.

Walt Disney (1923-). El segon grup mediàtic més gran del món després d'Alphabet (Google) no va tenir logotip propi fins cinquanta-dos anys després que es fundés. Combina la imatge de marca *de facto* (la signatura de Walt Disney) amb el castell de la Ventafocs de Disneyland (una barreja entre el de Neuschwanstein i l'Alcàsser de Segòvia). La imatge s'ha anat modificant per fer-la més realista.

Columbia (1924-). En un principi, Columbia es considerava una de les productores més pobres, però es va obrir pas fins a ser una de les grans. El logotip sempre ha representat una dama: ha pres la imatge de les actrius Evelyn Venable i Jane Chester Bartholomew, i de l'artista gràfica Jenny Joseph (i no Annette Bening, com es diu, malgrat que s'hi assembla). Aquestes imatges s'han modificat informàticament i se'ls ha afegit un rostre idealitzat. Pertany a Sony.

Metro-Goldwyn-Mayer (1924-). Aquesta és la versió impresa d'un logotip mític en el món del cinema. Creat a partir de la fusió de la Goldwyn (que posa el lleó) i la Loew's-Metro, representa un lleó traient el cap per un forat decorat. Els lleons que van fer aquest paper van ser Slat, Jackie, Telly, Coffee, Tanner, George i Leo, que és el que es manté actualment. El lema que s'hi llegeix, *Ars gratia artis*, significa «per amor a l'art». El rugit d'en Leo, de fet, és una barreja de rugits de... tigres.

RKO (1928-1960, 1981-). La companyia Radio Keith Orpheum va ser fundada pel patriarca de la família Kennedy, Joseph P. Kennedy, pare del futur president assassinat. El seu logotip és força icònic: una torre de comunicacions sobre un globus terraqüi i un missatge en Morse: «VVVV AN RKO RADIO PICTURE VVVV». Ha tingut una història força complicada i avui en dia es manté essencialment per assegurar el llegat que va deixar fins al 1960.

Toho (1932-). Nascuda com a productora teatral, Toho ha aollit des de grans obres mestres de Kurosawa, Mizoguchi, Kobayashi i Miyazaki fins a diverses franquícies d'anime d'èxit, passant pels *kaiju eiga*. Són probablement els estudis asiàtics més prestigiosos i tenen una producció molt variada. El seu logotip és senzill: un cercle amb el nom de la companyia.

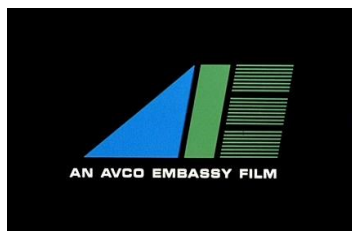
20th Century Fox (1935-). 20th Century Fox, que no fa gaire ha estat adquirida per Disney, és una fusió entre la 20th Century Pictures, de Joseph M. Schenck i Darryl F. Zanuck, i la Fox, de William Fox, productores que havien aconseguit ben de pressa un gran prestigi. Va heretar el logotip de la primera: un monument il·luminat per focus acompanyat per la mítica sintonia d'Alfred Newman. Fins ben entrats els anys noranta, l'animació del logotip es feia superposant i movent mecànicament capes de vidre pintat.

Selznick International (1935-1957). El poderós productor David O. Selznick va fundar aquesta productora independent per dur a terme els seus projectes més ambiciosos. Els estudis es van establir a Culver City, i l'home n'estava tan orgullós que els mostrava abans de cada pel·lícula amb una tonada èpica feta per Alfred Newman. Els estudis encara es mantenen: el govern californià els ha fet patrimoni protegit.

Rank Organisation (1937-1996). La productora britànica amb més èxits i tradició, amb permís de la London Films dels Korda, va ser la de J. Arthur Rank. El seu logotip mostrava un home forçut picant un gong. La imatge era d'escaiola i calia anar amb compte perquè de seguida es trencava. L'home que més cops va picar el gong va ser Ken Richmond, lluitador que als Jocs Olímpics de Hèlsinki 1952 va guanyar la medalla de bronze. L'empresa Rank Xerox va pertànyer a aquesta productora.

Embassy (1942-1986). Aquesta companyia, fundada per Joseph E. Levine, va fer mundialment famoses les pel·lícules de *Godzilla* o les d'*Hèrcules* (protagonitzades per Steve Reeves). A final dels seixanta va produir força projectes arriscats, especialment de Mike Nichols. Va aconseguir diversos èxits en la sèrie B i a la televisió dels anys setanta i vuitanta. No va tenir logotip propi fins al 1967 (amb *El graduat*), però sempre es va caracteritzar per usar motius que contenen la lletra *E*.

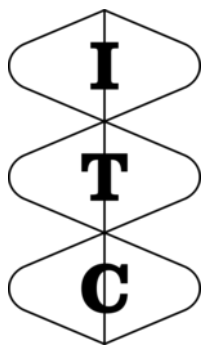
Toei (1950-). Coneguda sobretot per les sèries i pel·lícules d'animació i les aportacions que ha fet al cinema d'acció i al subgènere *tokusatsu* (per entendre'ns, el dels superherois tipus *Power rangers*), Toei ha utilitzat regularment el mar com a tema de fons del seu logotip, que no és més que aquest triangle amb els kanjis *TO* i *EI* (acrònim de *Tokyo Eiga*, «Tokyo pel·lícules»). Aquesta companyia s'ha convertit en una marca fàcil de reconèixer arreu del món.

Village Roadshow (1954-). Tot i que no va començar a produir pel·lícules fins al 1986, aquesta companyia australiana, que originalment es dedicava a la distribució per als autocinemes (*drive-in*) d'Oceania, s'ha fet un lloc a Hollywood coproduint diverses franquícies amb productores variades. La seva *V*, que es repeteix formant un patró, s'ha convertit en una icona del setè art actual des que va coproduir *Matrix*.

American International (1954-1980). Aquests estudis, fundats per Samuel Arkoff i James Nicholson, van néixer amb el nom d'American Releasing i van tenir una vida curta però intensa. Van ser una de les grans referències històriques del cinema de sèrie B. Durant molt de temps van fer servir com a imatge de marca la cúpula del Capitoli de Washington, però després van canviar de logotip per una *A* estilitzada com la que es pot veure.

ITC (1954-1998). Aquesta companyia anglesa va ser una de les primeres que va passar de la televisió al cinema, i no pas a l'inrevés. Fundada per Lew Grade, va produir un bon munt de les grans sèries britàniques dels anys seixanta. El 1971 va entrar a la gran pantalla i va produir diverses pel·lícules, sobretot d'entreteniment i evasió, sense perdre en cap moment les seves arrels essencialment televisives. El motiu del seu logotip sempre van ser tres rombes.

Shaw Brothers (1958-2011, 2015-). Probablement són els estudis més importants de l'Àsia després dels Toho (almenys fins a final dels anys setanta). Els van fundar els germans Runje, Runme, Runde i Run Run Shaw (que arribaria a Sir). Aquests estudis són successors de la companyia que els tres primers germans van fundar a Singapur el 1925, i van néixer quan van traslladar-ne la seu a Hong Kong. El seu logotip, bastant icònic, és una còpia força desvergonyida del de la Warner Bros.

ABC Pictures (1965-1986). L'American Broadcasting Company, que ara forma part de Disney, probablement va ser la primera productora televisiva que va provar sort a la gran pantalla. Aquesta companyia va néixer el 1967 a partir del que quedava de la Selznick International, els drets de la qual havien estat adquirits per ABC. El logotip que es mostra era una maqueta de vidre o plexiglàs.

Cannon Group (1967-1994). Aquesta companyia va iniciar la seva activitat com a distribuïdora i, de vegades, productora de cinema per a adults. El 1979 es va convertir, en mans dels productors israelians Menahem Golan i Yoram Globus, en una de les productores de pel·lícules de sèrie B més grans de la història, i també en una poderosa distribuïdora de cinema forà als EUA. El seu logotip és un hexàgon format pel que sembla una C i una fletxa (que podrien formar una C i una G).

New Line (1967-). Coneguda especialment després de la trilogia d'*El senyor dels anells*, aquesta companyia, fundada per l'encara actiu productor Bob Shaye quan només tenia 27 anys, va passar de la distribució a la producció el 1976. El logotip va deixar de ser el nom de la companyia (escrit en el tipus de lletra que es va fer famosa amb *Depredador*) per esdevenir una forma abstracta basada en una tira de film.

Golden Harvest (1970-). Aquesta companyia, que actualment es coneix com a Orange Sky Golden Harvest, és una de les grans productores asiàtiques quasi del començament. Els seus fundadors, Leonard Ho i Raymond Chow, eren antics executius de Shaw Bros. Van contractar una futura icona del cinema, Bruce Lee. Els seus logotips han anat variant: generalment han fet referència a les espigues, però el més famós és aquesta *G* formada per quatre rectangles.

New World (1970-1997). La companyia pròpia del mogol de les sèries B a la Z, Roger Corman, va donar les primeres oportunitats a Jonathan Demme, Joe Dante o Ron Howard, entre d'altres. També va ser distribuïdora i va portar als EUA pel·lícules com *ara Amacord*, *Dersu uzala* o *Crits i murmuris*. Després d'usar un parell de logotips formats per lletres, va passar a representacions abstractes de la Terra. El logotip que es presenta sembla que es va adoptar després que Corman vengués la companyia.

Carolco (1976-1995). Aquesta companyia va ser fundada pel libanès Mario Kassar i l'hongarès Andrew Vajna, i va produir cinema comercial fins al 1995. El seu logotip està format per una *C* enrotllada acompanyada amb música de Jerry Goldsmith. Se l'ha volgut ressuscitar, però per un problema de drets d'explotació la nova companyia es dirà Recall. Irònicament, el nom *Carolco* havia estat comprat a una companyia panamenya perquè als dos fundadors els feia gràcia.

Orion (1978-1999; 2017-). Fundada per antics executius d'United Artists amb el suport de la Warner, durant la seva curta vida es va adjudicar quatre Oscars de sis nominacions. Recentment, ha estat resuscitada com a filial d'art i assaig de l'MGM. El seu logotip icònic va ser la constel·lació d'Orió que formava una *O*, tot i que abans en va tenir un altre de molt més senzill.

Miramax (1979-). La van formar el 1979 els germans Weinstein, i es va caracteritzar per donar suport a projectes independents. Miramax va llançar a la fama Quentin Tarantino o Kevin Smith. El 1993 Disney la va adquirir. Miramax és la unió dels noms dels pares dels fundadors: Miriam i Max. El motiu principal del seu logotip és el text en negreta, que posa èmfasi en la *M*. Actualment pertany a beIN.

Amblin (1981-). La companyia particular del rei Mides de Hollywood, Steven Spielberg, es va fundar abans que es filmés *E. T., l'extraterrestre*. Tot i així, la seva imatge de marca és l'Elliott portant l'alienígena en bicicleta. El nom de la companyia prové del primer curtmetratge de Spielberg que es va estrenar als cinemes: *Amblin'* (1968). *Gremlins*, de Joe Dante, va ser la primera pel·lícula que va utilitzar el logotip.

TriStar (1982-). Exitosa societat formada per Columbia, HBO i CBS (una estrella per a cadascuna: *Tri-Star*). El seu símbol sempre ha estat el pegàs. Es debat si el cavall venia d'imatges d'arxiu del director Sydney Pollack o era un exemplar filmat expressament que es deia T-Bone. La música original del logotip estava composta pel músic de jazz Dave Grusin. Igual que Columbia, pertany a Sony.

Touchstone (1984-2016?). Cansat que el públic i sectors de la crítica s'escandalitzessin per l'intent del cap de la Disney i gendre de l'*oncle Walt*, Ron W. Miller, d'atreure el públic adult, Miller va fundar aquesta filial, i li va posar el nom de «pedra de toc» degut al seu caràcter de camp de proves. El logotip sembla representar un llamp. La companyia va tenir molt èxit i se'n va crear una marca germana, Hollywood Pictures. Tot i que no està formalment tancada, fa gairebé dos anys que no se senten notícies seves.

StudioCanal (1987-). La branca cinematogràfica del Canal+ és una de les productores i distribuïdores més poderoses d'Europa. Té a les seves mans un enorme catàleg i ha participat en moltes pel·lícules americanes i asiàtiques. Disposa d'un gran fons de productores desaparegudes (Carolco, De Laurentiis, London Films, Rankin-Bass) i els logotips que utilitza se solen caracteritzar per tenir un aspecte surrealista.

Summit (1991-). Va ser fundada a Califòrnia per tres productors estrangers: Bernd Eichinger (de Constantin Film, alemany), Arnon Milchan (de Regency, israelià) i Andrew Vajna (de Carolco, hongarès). En els darrers anys ha guanyat molta importància gràcies a les nissagues *Crepuscle* i *American pie*. Pertany a Lionsgate i el logotip representa un cim abstracte, d'acord amb el nom de la companyia.

Dreamworks (1994-). Actualment associada amb Universal, va ser fundada per Steven Spielberg, Jeffrey Katzenberg (Disney) i David Geffen (productor musical i de cinema) amb la idea de fer un estudi independent per posar en pràctica les idees dels creadors sense la intervenció de grans executius. Ha tingut un èxit notable en el cinema d'imatge real i demolidor en el món de l'animació, fins a convertir-se en la gran rival de Disney. El logotip del nen selenita pescador va ser idea de Spielberg i té música de John Williams (i Harry Gregson-Williams i John Powell en la versió d'animació).

LIONSGATE

Lionsgate (1997-). Lionsgate és la *mini-major* més poderosa. Aquesta companyia d'origen canadenc s'està convertint en la versió del segle XXI de l'RKO: un estudi a l'ombra de les grans corporacions que els està prenent quota de mercat. Els seus logotips sempre han jugat amb la idea de la constel·lació del Lleó i amb grans portes (el Lions Gate és un pont de Vancouver, on es va fundar la companyia).

Weinstein Company (2005-). Formada pels germans Weinstein després d'abandonar Miramax el 2005, la companyia es va dedicar al cinema i a la publicació, però aquesta darrera branca va ser un fracàs i ara pertany a Hachette. Ha aconseguit èxits abundants (amb pel·lícules de Tarantino o la guanyadora d'un Oscar *El discurs del rei*, entre d'altres), però l'expulsió recent de Harvey Weinstein per l'escàndol d'una seixantena de delictes sexuals deixa l'estudi en un futur incert en mans només de Bob Weinstein. El seu logotip, senzill però efectista, consta de tres focus que formen una *W*.

Annapurna (2011-). Annapurna és una de les companyies de fundació recent que està fent parlar més últimament. La va fundar la joveníssima productora Megan Ellison quan només tenia 26 anys. El seu nom i logotip (una *A* boirosa) estan basats en una visita d'Ellison al cim de l'Annapurna, a l'Himàlaia. Gràcies a una societat formada amb MGM ha aconseguit drets de distribució sobre la nissaga *Bond* i la de *Rocky-Creed*.

AGRAÏMENTS. Aquest dossier no hauria estat possible sense la comunitat d'aficionats als logotips. Agraïm les aportacions d'Eric S., Johnny L80, Craig St. Clair, Stephen Cezar, Kris Starring, Coley Dixon, Shadeed A. Kelly, Mitch Connelly i Jason D. Jones, entre molts d'altres, i de tota la gent que penja cada dia vídeos sobre aquest tema.

RECURSOS

CLG Wiki [recurs electrònic]. 2007- [consultat el 15/12/2017].

<http://www.closinglogos.com>

Enciclopèdia de logotips cinematogràfics, televisius, de companyies de distribució i de videojocs, tant de productores com de canals i distribuïdors. Conté molt material multimèdia.

NOTA. Com que és un wiki, tot i que és exclusiu per a membres, no pot garantir la mateixa qualitat d'informació en cada article.

Starring, Kris [*et al.*]. [*KRS Logos*] [recurs electrònic]. -2006 [consultat el 15/12/2017]. <http://teamfx2000.fortunecity.ws>

Antecessor de la *CLG Wiki* fet per un grup tancat d'autors. Ja porta onze anys tancat i està molt limitat, però és una font d'informació extremament fiable.

CANALS DE YOUTUBE

Universitat de Barcelona. CRAI. Biblioteca de Biblioteconomia i Documentació. Recuperat de <https://www.youtube.com/user/UBbiblio>

El nostre canal de Youtube conté una selecció de vídeos adreçada a l'alumnat de Comunicació Audiovisual.

LogicSmash [Eric S.]. Recuperat de <https://www.youtube.com/channel/UC6iyuat9TCPnxdbxoMKp8Wg>

Aquest usuari de Youtube, nadiu de Las Palmas de Gran Canaria, té una de les millors col·leccions de vídeos de logotips del món, en actualització constant.

© CRAI. Biblioteca de Biblioteconomia i Documentació
Universitat de Barcelona
Febrer de 2018

